

NOWE PERSPEKTYWY RYNKU PRACY

NOWE PERSPEKTYWY RYNKU PRACY

Praca zbiorowa pod redakcją Rafała Mustera

© Copyright by Olgierd Abramski, Aleksandra Czerniawska,
Urszula Król, Agnieszka Krzemień, Ewelina Markowska,
Dorota Nowalska-Kapuścik, Natalia Starzykowska,
Olga Tytko, Małgorzata Wesołowska
& e-bookowo 2017

Recenzja książki: dr hab. Małgorzata Dobrowolska, profesor
Politechniki Śląskiej

Grafika na okładce: shutterstock
Projekt okładki:
e-bookowo

ISBN e-book 978-83-7859-803-9

Wydawca: Wydawnictwo internetowe e-bookowo
www.e-bookowo.pl
Kontakt: wydawnictwo@e-bookowo.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Kopiowanie, rozpowszechnianie części lub całości
bez zgody wydawcy zabronione
Wydanie I 2017

Spis treści

Wstęp	7
Dorota Nowalska-Kapuścik	
Lokalne przedsiębiorstwa wobec wyzwań globalnego rynku. Przykład woj. śląskiego	13
Ewelina Markowska	
Bezrobocie w okresie spowolnienia gospodarczego, a wpływy budżetowe gmin z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych	27
Małgorzata Wesołowska	
Sytuacja polskiego i czeskiego rynku pracy na tle krajów Unii Europejskiej	43
Natalia Starzykowska	
Ignite the Spark of Education – ways for effective education to employment transition	57
Olga Tytko	
Zjawisko likwidowania i tworzenia miejsc pracy w perspektywie zmian na rynku pracy	67
Olgiert Abramski	
Zatrudnienie cudzoziemców jako determinant rynku pracy w Polsce w XXI wieku – wybrane problemy instytucjonalne i społeczne w ujęciu teoretycznym	83
Urszula Król	
Instrumenty przeciwdziałania bezrobociu wykorzystywane w Radomiu w celu rozwoju gminy i zwiększenia poziomu przedsiębiorczości jej mieszkańców	137
Agnieszka Krzemień	
Mobbing jako przykład patologii na rynku pracy	153
Aleksandra Czerniawska	
Kultury organizacyjne, jako narzędzie w rękach menedżerów do realizacji celów organizacji poprzez ukierunkowane zarządzanie ludźmi	173

Wstęp

Książka, którą oddajemy w ręce Czytelników jest zbiorem dzie-
więciu artykułów napisanych na podstawie referatów omawianych
podczas konferencji *Nowe perspektywy rynku pracy* zorganizowa-
wanej przez Uniwersytet Śląski w Katowicach oraz Spółkę Akade-
micką Wiseplace sp. z o.o. w terminie 24-27.10.2016r.

Do monografii pokonferencyjnej mogą sięgnąć zarówno przed-
stawiciele środowisk akademickich, jak i praktycy na co dzień zaj-
mujący się problematyką aktywizacji rynku pracy, czy gospoda-
rowaniem czynnikiem ludzkim w organizacjach, a także studenci
oraz wszyscy zainteresowani omawianą problematyką.

Teksty w głównej mierze wprost odnoszą się do problematyki
ryunku pracy. Procesy zachodzące na współczesnym rynku pracy
następują dynamicznie i są wielowymiarowe – wyraźnie akcentują
to Autorzy swoich testów.

Jednakże formuła konferencji – oprócz referatów związanych
stricte z rynkiem pracy umożliwiała także zgłaszanie wystąpień
dotyczących funkcjonowania człowieka w środowisku pracy. Stąd
obecność w monografii artykułów dotyczących mobbingu i kul-
tury organizacji.

Monografię otwiera tekst Doroty Nowalskiej-Kapuścik pt.:
*Lokalne przedsiębiorstwa wobec wyzwań globalnego rynku. Przy-
kład województwa śląskiego*. W artykule tym Autorka podjęła się
rozważań wokół próby zweryfikowania wpływu procesów globa-
lizacyjnych na funkcjonowanie przedsiębiorstw działających na
obszarze województwa śląskiego. Przedstawiono wyniki badań
podmiotów gospodarczych, których dobór do próby badawczej

został zróżnicowany ze względu na specyfikę prowadzonej działalności. Badania miały odpowiedzieć na zasadnicze pytania o przyjętą strategię rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem kierunku ekspansji, określenie kluczowych czynników sukcesu oraz wskazanie opinii na temat pozytywnych i negatywnych implikacji postępującej globalizacji.

W kolejnym artykule – autorstwa Eweliny Markowskiej pt.: *Bezrobocie w okresie spowolnienia gospodarczego a wpływy budżetowe gmin z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych* poruszono problem wpływu dynamiki wzrostu gospodarczego na poziom zatrudnienia, jak i zmiany następujące w tym obszarze zmiany. Stopa bezrobocia jest jednym z najważniejszych mierników, charakteryzujących kondycję gospodarki. Bezrobocie, które jest immanentną cechą gospodarki rynkowej w konsekwencji oddziałuje na wpływy budżetowe gmin, w tym zwłaszcza tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. W tekście przedstawiono wpływ bezrobocia w okresie spowolnienia gospodarczego na dochody budżetowe gmin z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych.

Z kolei Małgorzata Wesołowska w tekście *Sytuacja polskiego i czeskiego rynku pracy na tle krajów Unii Europejskiej* swoje rozważania koncentruje wokół porównania sytuacji rynku pracy w Polsce oraz Republice Czeskiej w latach 2000-2015 wraz z odniesieniem osiągniętych przez te kraje wartości do średniej Unii Europejskiej. Autorka posłużyła się analizą głównych wskaźników makroekonomicznych, charakteryzujących rynek pracy, tj. bezrobocie w całej populacji, bezrobocie wśród młodych, wysokość minimalnego wynagrodzenia, wydatki państwa na politykę rynku pracy. Pomimo bliskości geograficznej i historycznej, kraje te osiągnęły inne wartości przytoczonych wskaźników, różne były też przyczyny kształtowania się sytuacji na rynku pracy.

W monografii znalazł się także anglojęzyczny tekst autorstwa

Natalii Starzykowskiej pt.: *Ignite the Spark of Education – ways for effective education to employment transition*. Jedną z przyczyn bezrobocia wśród osób młodych jest niedopasowanie systemu edukacji do realiów rynku pracy. Problem ze znalezieniem pracy przez absolwentów wchodzących na rynek pracy jest o tyle niebezpieczny, że może implikować nie tylko przetrwanie się w bezrobociu trwałe, ale także bezczynność zawodowa u młodych osób może prowadzić do konfliktu z prawem. Malejący udział młodych na rynku pracy jest zdecydowanie niekorzystny dla systemów emerytalnych. W artykule akcentuje się konieczność dopasowania umiejętności zdobywanych w trakcie procesu kształcenia do wymagań rynku pracy oraz wspieranie wyborów młodzieży dotyczących decyzji z zakresu edukacji. Artykuł ma charakter aplikacyjny i przedstawia różne sugestie, których praktyczna implementacja mogłaby wpłynąć na zwiększenie wskaźników aktywności zawodowej u młodych osób.

Olga Tytko w artykule *Zjawisko likwidowania i tworzenia miejsc pracy w perspektywie zmian na rynku pracy* dokonała próby ukazania, jak zjawiska społeczne takie jak pogłębiająca się multikulturowość, oraz coraz częstsze współwystępowanie w przedsiębiorstwach ludzi zróżnicowanych wiekowo wpływają na pojawianie się i znikanie wybranych zawodów. Autorka skoncentrowała się także na omówieniu malejącej roli wykształcenia formalnego na współczesnym rynku pracy. Niewątpliwie na znaczeniu i popularności zyskują zawody oparte na nowoczesnych technologiach. Potencjał ludzki coraz częściej będzie zastępowany przez coraz bardziej zaawansowane technologicznie maszyny w procesie wytwarzania. Implikacje tego zjawiska są wielowymiarowe – ale w zasadniczej kwestii koncentrują się na zmianach w strukturze zawodowej, część zawodów i specjalności traci na znaczeniu lub znika, powstają inne profesje. Autorka podjęła się też próby opisu wpływu

postępujących zmian technologicznych na rynku pracy na zarządzanie zasobami ludzkimi.

Z kolei Olgierd Abramski w artykule pt.: *Zatrudnienie cudzoziemców jako determinant rynku pracy w Polsce w XXI wieku – wybrane problemy instytucjonalne i społeczne w ujęciu teoretycznym* zauważa, że procesy gospodarcze i demograficzne, obserwowane w krajach Unii Europejskiej na początku XXI stulecia oraz kongruentna do nich nowa fala migracji zewnętrznych, determinują uelastycznienie rynku pracy, który musi uwzględniać zatrudnienie cudzoziemskiej siły roboczej. Opisano problematykę związaną z legalizacją zatrudnienia pracowników przez polskich pracodawców oraz dokonano analizy społecznych skutków nielegalnego podejmowania przez nich pracy na terenie RP. Równolegle pojawia się kwestia ochrony i opodatkowania wynagrodzeń, warunków zatrudnienia oraz świadczeń socjalnych dla cudzoziemców. Paralelnie wyłania się kwestia mentalnego przygotowania społeczeństwa polskiego do rozszerzania zatrudnienia cudzoziemców w Polsce. Autor stawia także pytania o dylematy sytuacji na rynku pracy w razie powrotu obywateli polskich zatrudnionych dotychczas poza granicami kraju, a w dłuższej perspektywie trzeba też rozważyć skutki zatrudnienia cudzoziemców w aspekcie zwiększenia wydajności polskiego systemu emerytalnego oraz wsparcia społecznego.

Natomiast Urszula Król w tekście *Instrumenty przeciwdziałania bezrobociu wykorzystywane w Radomiu w celu rozwoju gminy i zwiększenia poziomu przedsiębiorczości jej mieszkańców* koncentruje się na problemie wysokiego bezrobocia w Radomiu. Niski poziom zatrudnienia oddziałuje na praktycznie wszystkie sfery życia mieszkańców Radomia poprzez negatywne skutki bezrobocia. W artykule wskazano owe negatywne skutki oraz teoretyczne możliwości ich przeciwdziałania. Następnie przedstawione zostały

instytucje oraz instrumenty, którymi mogą się władze samorządowe posługiwać w celu oddziaływania na lokalny rynek pracy. Poddano analizie realnie funkcjonujące w Radomiu programy instrumenty, które w ostatnich latach były realizowane i efekty jakie przyniosły. Ostatni element artykułu na wartość aplikacyjną i stanowi przedstawienie prognoz i rekomendacji zgodnych ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasta Radomia na lata 2014-2020 wraz z analizą SWOT.

Agnieszka Krzemień w artykule *Mobbing jako przykład patologii na rynku pracy* ukazuje przyczyny, skutki oraz działalność na rzecz prewencji i wali z tym rodzajem przemocy spotykanym w miejscu pracy. Autorka zauważa, że każdy może zostać ofiarą mobbingu, jednak młode osoby, rozpoczynające dopiero karierę zawodową, ze względu na swój brak doświadczenia czy obecną sytuację na rynku pracy, są szczególnie zagrożone. Doświadczenie przez pracowników mobbingu pociąga za sobą duże koszty – psychologiczne, społeczne i ekonomiczne. Dlatego kwestia świadomości społecznej wydaje się być kluczowa, a wciąż jest ona niewystarczająca. W artykule podjęto próbę oceny poziomu świadomości zjawiska mobbingu wśród studentów piątego roku Akademii Górniczo – Hutniczej w Krakowie na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w okresie od marca do maja 2012 r.

Tom konferencyjny zamyka tekst autorstwa Aleksandra Czerniawskiej zatytułowany *Kultury organizacyjne, jako narzędzie w rękach menedżerów do realizacji celów organizacji poprzez ukierunkowane zarządzanie ludźmi*. W artykule zwrócono uwagę, że postrzeganie organizacji w otoczeniu zewnętrznym warunkowane jest tym, w jaki sposób kształtowane i pielęgnowane jest ich otoczenie wewnętrzne. Otoczenie wewnętrzne wypełniają strategie, wartości, normy oraz zasoby, za które odpowiadają menedżerowie zarządzający organizacjami. Aby zapobiec dysharmonii pomiędzy

poszczególnymi elementami otoczenia wewnętrznego, jednocześnie utrzymując spójność wewnętrzną w tym spójność w rozumieniu organizacji przez pracowników warto pamiętać o roli, jaką pełni kultura organizacyjna. Jest to możliwe do osiągnięcia tylko wówczas, gdy nadaje się kulturze organizacyjnej taką samą wagę i taki sam priorytet, jak w przypadku strategii, finansów i innych aspektów podstawowych dla funkcjonowania organizacji. Celem tego artykułu jest zwrócenie uwagi na istotę znaczenia kultury organizacyjnej, co osiągnięto poprzez zobrazowanie tych kwestii przy użyciu dwóch narzędzi. Od założeń teoretycznych dotyczących kultury organizacyjnej do wyników badań przeprowadzonych przez Autorkę oraz ich interpretację. Artykuł składa się z dwóch części. Część pierwsza traktuje o kulturach, ich elementach składowych, wzajemnych oddziaływaniach poszczególnych czynników. Część druga, poparta badaniami przeprowadzonymi przez autorkę, poświęcona jest modelom kultur organizacyjnych oraz roli menedżerów w ich kształtowaniu.

Podziękowania należą się Organizatorom Konferencji – Panu Doktorowi Grzegorzowi Liborowi oraz Pani Doktor Dorocie Kapuścik-Nowalskiej, ale przede wszystkim Autorom, bez Ich pracy i zaangażowania nie moglibyśmy przekazać niniejszej publikacji wszystkim zainteresowanym problematyką rynku pracy. Szczególne podziękowania należą się także Pani Profesor Małgorzacie Dobrowolskiej, która podjęła się recenzji niniejszego tomu konferencyjnego. Niewątpliwie Jej uwagi – także te polemiczne i życzliwa krytyka o charakterze konstruktywnym zaowocowały, że teksty, do których sięgną Czytelnicy będą jeszcze bardziej interesujące.

Rafał Muster